

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/33/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8716204180
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Karol Krochta
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8716204180.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Krochta a členov senátu JUDr. Gabriely Vílágiovej a JUDr. Zlaty Simkovej v právnej veci žalobkyne: T. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XX, XXX XX J., právne zastúpená: ŠTELLMACHOVÁ & PARTNERS s. r. o., so sídlom M. Pišúta 936/16, 031 01 Liptovský Mikuláš, IČO: 36 861 251 proti žalovaným: 1/ U. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXX/XX, XXX XX A., 2/ M. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXX/XX, XXX XX A., obaja právne zastúpení: Beňo & partners advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Námestie sv. Egídia 40/93, 058 01 Poprad, IČO: 44 250 029 a 3/ U. A. O., so sídlom M. XXXX, XXX XX O., T.: XX XXX XXX, právne zastúpený: Hudzík & Partners s.r.o., so sídlom Mnoheľova 830/15, 058 01 Poprad, IČO: 47 251 654, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s prísl. o odvolaní žalobkyne a žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Poprad, č.k. 7C/125/2016-678 z 13.01.2021 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok v I. zamietavom výroku.

II. Mení rozsudok vo výroku II. o trovách konania tak, že žalovaným 1/-3/ priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

III. Žalovaným 1/-3/ priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. V záhlaví tohto rozhodnutia identifikovaným rozsudkom (v tomto spore v poradí druhým) súd prvej inštancie vo výroku I. žalobu zamietol a vo výroku II. o trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu procesným stranám nepriznal.

2. Po citovaní ust. § 39, § 685 ods. 1, ods. 2, § 710 ods. 1, ods. 3, § 711 ods. 1 písm. d/, ods. 6 Obč. zák., § 27 ods. 3, ods. 4, ods. 6, § 227 ods. 1, ods. 2, § 231 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Obch. zák., § 41 ods. 1 zák. č. 162/1995Z.z., § 137 písm. c/, § 215 ods. 1, § 470 ods. 1, ods. 2 a § 257 CSP rozhodnutie vecne dôvodil tým, že predmetom sporu je posúdenie opodstatnenosti žaloby žalobkyne, ktorou sa domáhala jednak určenia, že je členkou U. O. (žalovaný X/) a že je súčasne jedinou nájomníčkou bytu č. 8, na 3. poschodí, vo vchode XX obytného domu súp. č. XXX, nachádzajúcom sa vo A. a súčasne určenia, že žalovaný 3/ je v celosti vlastníkom označeného bytu. Prvý krát rozhodol tak, že žalobu v celosti zamietol a stranám náhradu trov konania nepriznal, pričom na odvolanie žalobkyne odvolací súd rozsudkom č.k. 12Co/100/2019-272 zo dňa 13.02.2020 potvrdil rozsudok v časti zamietnutia žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu zo dňa XX.XX.XXXX a v prevyšujúcej časti rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení rozhodnutia vo vzťahu k zrušenej časti odvolací

súd uviedol, že s poukazom na rozhodnutia ústavného súdu, záver súdu prvej inštancie o tom, že zmluva zo dňa XX.XX.XXXX nie je vkladuschopná neobstojí. Rovnako nesprávny bol aj záver súdu prvej inštancie o tom, že vzhľadom na prekludovanie lehoty na podanie žaloby o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu, túto otázku už nemožno riešiť ako prejudiciálnu. Taktiež súd prvej inštancie založil svoje závery aj na listinných dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonom predpísaným spôsobom. Odmietnutie žalobkyňou navrhnutých dôkazov nebolo z jeho strany opreté o dostatočnú racionálnu úvahu vychádzajúcu z priebehu konania a stavu dokazovania, čím bola žalobkyňa vylúčená z realizácie procesného práva navrhovať dôkazy. Vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP odvolací súd uviedol, že dôvody uvádzané súdom prvej inštancie sú nedostatočné a nereflektujú na konštantnú judikatúru vzťahujúcu sa na danú vec. V zmysle pokynu odvolacieho súdu po doplnení dokazovania súd prvej inštancie zistil, že dňa 09.10.1997 T. U. C. ako predávajúci uzavrel Dohodu o prevode členských práv a povinností s nadobúdateľkou žalobkyňou. Dňa XX.XX.XXXX uzavreli J. o prevode vlastníctva družstevného bytu ako predávajúci U. O. so žalobkyňou, v tom čase maloletou, ako kupujúcou, v zastúpení jej zákonného zástupcu - otca. Následne bol dňa 03.06.2003 žalobkyňou v zastúpení otca podaný návrh na vklad vlastníckeho práva, pričom správa katastra dňa XX.XX.XXXX prerušila správne konanie z dôvodu, že nebolo doručené správnomu orgánu právoplatné uznesenie súdu o schválení právneho úkonu maloletej a na odstránenie tohto nedostatku bola poskytnutá 60 dňová lehota. Tento nedostatok nebol odstránený a správa katastra zastavila konanie dňa 22.11.2005 a vlastnícke právo žalobkyne nezavkladovala. Dňa 16.12.2005 bol schválený právny úkon, ktorý v mene maloletej urobil otec a tento schválený právny úkon predstavoval Zmluvu o prevode vlastníctva družstevného bytu z roku 2003. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 17.01.2006. Dňa 12.06.2009 bol opätovne doručený na správu katastra návrh na vklad vlastníckeho práva k spornému bytu v prospech žalobkyne, už so súdom schválenou zmluvou. Dňa 09.07.2009 správa katastra zamietla návrh na vklad vlastníckeho práva z dôvodu, že kúpna zmluva bola uzavretá dňa 29.05.2003 a k podaniu návrhu na vklad do katastra nehnuteľnosti došlo až dňa 12.06.2009, teda po dobe dlhšej ako 3 roky od jej uzavretia. Dňa XX.XX.XXXX o XX.XX hod. sa konalo zhromaždenie delegátov U. O., v priestoroch W. & U.. Na základe návrhu zo dňa XX.XX.XXXX opierajúceho sa o uznesenia zhromaždenia delegátov zo dňa 27.04.2005 U. súd O. zapísal dňa XX.XX.XXXX do obchodného registra predstavenstvo pod vedením C. C., čím došlo k zmene zápisu predstavenstva. Dňa 20.12.2005 bola uzavretá J. o vykonaní zástupcu medzi zmluvnými stranami U. O. v zastúpení T. M. a obchodnou spoločnosťou O. A. s.r.o., ktorej konateľom je otec žalobkyne. Dňa XX.XX.XXXX bola uzavretá V. o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi U. O. v zastúpení T. M. M. ako riaditeľa správy U. O. a O. A. s.r.o.. Toho istého dňa 01.08.2006 bola uzavretá J. o prevzatí dlhu medzi O. A. s.r.o. ako preberateľom a žalobkyňou ako odovzdávajúcou. V zmysle tejto zmluvy sa zmluvné strany dohodli, že preberajúci preberá na seba záväzky medzi žalobkyňou a U. O., ktoré vzniknú za úhradu nájmu a nákladov spojených s užívaním bytu za byt č. 8, v mesačnej výške 4.370,- Sk. Dňa 23.04.2009 U. O. vypovedalo žalobkyňu nájom z predmetného bytu, s výpovednou dobou 3 mesiace, a to pre hrubé porušenie povinnosti, že neplatila nájmné a úhrady za plnenia poskytované s užívaním. Výpoveď bola podpísaná T. M. E., ako riaditeľom U. O. na základe plnej moci predstavenstva U. O.. Riaditeľ bol menovaný predstavenstvom U. O., predsedom ktorého v tom čase bol C. C.. Dňa XX.XX.XXXX došlo k písomnému uznaniu záväzku medzi dlžníkom U. O. v zastúpení T. M. a veriteľom O. A. s.r.o.. Dňa 07.10.2009 predstavenstvo U. O. rozhodnutím vylúčilo žalobkyňu z členstva v U. O. z dôvodu zániku nájmu k spornému bytu. Rozhodnutie bolo podpísané predsedom predstavenstva a podpredsedom predstavenstva. J. dňa XX.XX.XXXX podala odvolanie proti rozhodnutiu predstavenstva z XX.XX.XXXX, ktoré bolo prejednané dňa XX.XX.XXXX na J. ktoré prijalo uznesenie, ktorým potvrdilo rozhodnutie o vylúčení z členstva žalobkyne. Rozhodnutie o odvolaní o vylúčení z členstva bolo žalobkyňi doručené dňa 27.07.2010. Dňa 09.10.2009 bolo vydané U. O. Oznámenie o postúpení pohľadávky, podpísané C. C. a T. M. A.. Z oznámenia vyplýva, že U. O., ako postupca a prenajímateľ bytu č. X. postúpilo pohľadávku žalobkyne k 31.8.2009 v celkovej výške 7.593,55 Eur (228.763,29 Sk) postupníkovi M. a U. P.. Dňa 04.02.2010 bola uzavretá J. o prevode vlastníctva družstevného bytu medzi U. O. a žalovanými 1/ a 2/ ako kupujúcimi. V intenciách zrušujúceho rozsudku nadriadeného súdu považoval otázku naliehavého právneho záujmu za splnenú a mal za to, že žalobkyňa na požadovanom právnom určení má naliehavý právny záujem. Ďalej pristúpil k posúdeniu existencie hmotnoprávnych dôvodov na vyslovenie absolútnej neplatnosti právnych úkonov. Podľa názoru súdu právne úkony nemožno považovať za absolútne neplatné, pretože vychádzajúc zo skutkových zistení, predovšetkým zo zápisu v OR v danom čase realizácie napadnutých právnych úkonov, bolo U. zapísané v OR U. súdu O. a štatutárnym orgánom - predsedom bol C. C. so vznikom funkcie od 28.04.2005. Výpoveď z nájmu bytu na základe plnej moci predstavenstva zo dňa 09.05.2006 učinil T. M. E. ako riaditeľ U. O., teda za prenajímateľa konal oprávnený subjekt a nebol preukázaný opak. Z konania subjektov za prenajímateľa

v prípade výpovede a z vylúčenia členstva nevyplýva žiadne konanie, ktoré by bolo možné posúdiť ako konanie, ktoré by bolo v rozpore so zákonom alebo svojimi účinkami alebo cieľom zákon obchádzalo. Z plnomocenstva U. O. vyplýva, že splnomocnilo riaditeľa U. O. T. M. E. podpisovať všetky právne úkony súvisiace s vypovedaním nájmu družstevných bytov, ak na to vzniknú dôvody stanovené zákonom, teda výpoveď z nájmu bola podaná oprávnenou osobou poverenou členom predstavenstva v rozhodnom čase zapísaného v OR a o opaku do dnešného dňa nebolo rozhodnuté. Vo vzťahu k rozhodnutiu o vylúčení z členstva žalobkyne, rovnako v čase, keď nedošlo k žiadnym zmenám vo vzťahu k oprávnenosti subjektov konať za U. O. je dôvodné aj pri tomto právnom úkone prijať záver, že aj tento právny úkon bol učený oprávnenými subjektami, ktoré mali oprávnenie konať za U. O.. Rovnako konštatoval, že pri prijatí rozhodnutia neboli zistené konania subjektov, ktoré konali za U. O., ktoré by nasvedčovali tomu, že úkon by bol v priamom rozpore so zákonom alebo zákon obchádzal. Pokiaľ ide o tvrdenia žalobkyne, že pre jej vylúčenie nebol daný vecný dôvod, takéto tvrdenie nie je dôvodné a nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pretože vychádzajúc z rozhodnutia o vylúčení z členstva, dôvodom pre vylúčenie bol zánik nájmu k bytu na základe písomnej výpovede prenajímateľa. Keďže mal za to, že výpoveď je platným právnym úkonom, tak došlo k zániku nájmu bytu uplynutím výpovednej doby. Poukázal na to, že v predmetnom prípade je potrebné prihliadať aj na princíp tzv. materiálnej publicity, preto výpoveď a rozhodnutie o vylúčení z členstva podali osoby, ktoré boli zapísané v tom čase v OR a nakoľko svedčí materiálne publicita aj vo vzťahu ku žalobkyňi, napadnuté úkony považoval za platné. Ex offio z hľadiska atribútov absolútnej neplatnosti posúdil, či výpoveď z nájmu a rozhodnutie o vylúčení z členských práv sa neprieči dobrým mravom. Mal za to, že žalobkyňa po doručení výpovede z nájmu bytu mala legitímnu možnosť prostriedkov obrany vo forme podania žaloby na príslušný súd o vyslovenie neplatnosti výpovede, kde by bol súd povinný preskúmať existenciu a dôvodnosť dôvodu výpovede alebo neexistenciu dôsledku ňou tvrdeného zániku jej dlhu vo vzťahu k prenajímateľovi, v dôsledku k zápočtu pohľadávok. A tiež by posúdil, či žalobkyňa by hrubo porušila svoje zmluvné povinnosti. Uviedol, že z výsledkov vykonaného dokazovania nevyplýva, že by U. O., ktoré vykonávalo sporné právne úkony, ich vykonalo nezákonne, s cieľom poškodiť konkrétne osobu žalobkyne. Ak žalobkyňa mala skutočný záujem o preukázanie neexistencie dôvodov pre zánik nájmu a dosiahnutie právnej istoty, mohla konať a využiť legitímny prostriedok právnej ochrany. Rovnaká je situácia aj v prípade rozhodnutia o jej vylúčení z členstva, keďže ako vylúčený člen mala zákonné oprávnenie domáhať sa príslušným súdom vyslovenia neplatnosti. Dodal, že v predmetnom prípade je potrebné poukázať aj na zásadu vigilanti bus iura scripta sunt - práva patria bdelym, preto je na ujmu žalobkyne, že si právnu ochranu nezabezpečila v čase, keď sa ešte následkom dalo predísť alebo ich odstrániť. S poukazom na uvedené dôvody žalobe v časti o určení, že žalobkyňa je nájomkyňou bytu a že je členkou U. O. zamietol. Vo vzťahu k oprávnenosti žaloby v časti dotýkajúcej sa určenia, že vlastníkom sporného bytu je U. O. uviedol, že vzhľadom na platnosť právnych úkonov dotýkajúcich sa existencie a trvania nájomného vzťahu, resp. určenia, že žalobkyňa je naďalej nájomníčkou bytu a členkou družstva, nie je možné prijať záver o dôvodnosti požadovaného určenia vlastníctva k bytu. Z vykonaného dokazovania nevyplývalo, aby existovali dôvody preukazujúce vlastníctvo sporného bytu pre U. O.. Na záver dodal, že samotný žalovaný 3/ sa nepovažuje za vlastníka bytu. Navrhovaného svedka O. V. nevyočul z dôvodu, že jeho výpoveď by nemala vplyv na posúdenie stavu zápisu v OR v rozhodnom čase. Pre súd nie sú smerodajné prebiehajúce obchodné a zápisové súdne konania a aj vo vzťahu k tomuto svedkovi platí princíp materiálnej publicity. Vzhľadom na zistený skutkový stav veci nepovažoval navrhovaný dôkazný prostriedok za taký, ktorý bolo nevyhnutné vykonať a za dôležitý pre meritórne posúdenie žalobného nároku. Z uvedených dôvodov žalobu zamietol. Na záver uviedol, že právny záujem žalobkyne je daný v konaní o vypratanie nehnuteľnosti a uvedený spor je nadbytočný a žalobný nárok na plnenie by mal konzumovať aj určovací žalobný nárok a všetky právne otázky s ním súvisiace. Žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určení.

3. Proti rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalovaní 1/ a 2/, a to voči výroku II. o trovách konania. Uviedli, že rozhodnutie konajúceho súdu nemožno považovať za správne, nakoľko absolútne nezodpovedajú za neefektívny postup a neprehľadnú situáciu v U. O.. Rovnako nemôže byť na ich škodu predchádzajúce zmätočné konanie žalobkyne v iných konaniach vedených na súde prvej inštancie v dôsledku ktorého došlo k podaniu v poradí tretej žaloby týkajúcej sa predmetného bytu. Naopak, v celom konaní konali efektívne na ochranu svojich práv, čím im preukázateľne vznikli náklady spojené s vedením súdneho sporu. V neposlednom rade poukázali na to, že v tomto konaní bolo preukázané a v predchádzajúcich dvoch konaniach ako predbežná otázka riešené, že členské a nájomné práva žalobkyne boli prekludované. Uviedli, že boli nútení počas piatich rokov trvania konania vynaložiť finančné prostriedky na právne zastúpenie ako náklady spojené s bránením svojich práv na súde.

Vzhľadom na to, že v konaní boli plne úspešní, neexistuje dôvod, prečo by nemali mať nárok na náhradu vzniknutých trov. Namietali, že súd prvej inštancie ani žiadnym spôsobom nepriznanie trov konania riadne neodôvodnil. Uviedli, že to, či príčina vzniknutého stavu spočíva na strane U. O. alebo nie, však nemá žiadny súvis s ich nárokom na náhradu trov, keďže nemali žiadny vplyv na pomery v U. O.. Rovnako namietali, že súd prvej inštancie považoval za dôvodné aplikovať § 257 CSP aj vzhľadom na osobné pomery žalobkyne, ktoré nijako nešpecifikoval, ako aj to, že konajúci súd absolútne neprihliadal na základnú zásadu ukladania povinnosti náhrady trovy konania, a to zásadu pomeru úspechu vo veci. Žiadali, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na opätovné rozhodnutie alebo ho zmenil tak, že im prizná právo na náhradu trov.

4. Proti rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie aj žalobkyňa, a to v celom rozsahu. Odvolanie právne odôvodnila § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f), h) CSP. Mala za to, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozsudku vôbec nevysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré boli rozhodujúce pre správne rozhodnutie, tento svoj postup žiadnym spôsobom neodôvodnil a právne závery, ku ktorým dospel, mal svojimi presvedčivými argumentmi, vrátane aplikácie konkrétnych právnych noriem, aj riadne odôvodniť, čo sa však nestalo. Namietala, že závery súdu prvej inštancie sú svojvoľné, pričom vôbec nevyplývajú zo zisteného skutkového stavu. Uviedla, že podľa jej názoru je rozhodnutie súdu prvej inštancie bez náležitého odôvodnenia, preto je potrebné považovať ho za arbitrárne a navyše nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Poukázala na to, že súd v bodoch 18. až 23. rozsudku opísal skutkový stav veci, avšak tento následne nesprávne právne vyhodnotil, keď nepovažoval výpoveď z nájmu bytu ako ani rozhodnutie o jej vylúčení z členstva žalovaného 3/ za absolútne neplatné právne úkony, preto mala za to, že prezentovaný záver vyslovený v bode 40. rozsudku je záverom svojvoľným, ktorý nemá oporu v skutkovom stave veci a vo vykonanom dokazovaní, pričom je tiež nepreskúmateľný, keďže nepodáva žiadne vysvetlenie správnosti tohto záveru, teda odôvodnenie, ako môže absolútne neplatný právny úkon byť vyhodnotený ako platný právny úkon. Uviedla, že preukázala absolútnu neplatnosť výpovede z nájmu nielen z dôvodu, že za žalovaného 3/ konala osoba, ktorá na takéto konanie nebola oprávnená, ale aj z dôvodu, že na podanie výpovede z nájmu bytu nebol splnený žiadny výpovedný dôvod, pričom žalovaní nepreukázali opak. Uviedla tiež, že do omeškania s platením nájomného a úhrad sa nikdy nedostala. V súvislosti s uvedeným poukázala aj na uznesenie Krajského súdu v Prešove v obdobnej veci. Rovnako poukázala na to, že spolu s výpoveďou z nájmu bytu jej nebola doručená žiadna plná moc, ktorou by bol T. M. E. oprávnený konať v mene predstavenstva žalovaného 3/ a že od počiatku navrhovala vykonať tento dôkaz, ktorý vykonal súd po zrušení rozsudku nadriadeným súdom v doplnení dokazovania. Taktiež poukazovala na skutočnosť, že s najväčšou pravdepodobnosťou ide o dôkaz, ktorý v čase podania výpovede z nájmu bytu ani reálne neexistoval a bol vyhotovený následne účelovo na jeho použitie v prebiehajúcich súdnych konaniach, s čím sa súd nijakým spôsobom nevysporiadal, keď len v bodoch 40. a 41. rozsudku vecne skonštatoval, že výpoveď bola podaná oprávnenou osobou a o opaku do dnešného dňa nebolo rozhodnuté. Rovnako poukázala na to, že vo svojom vyjadrení zo dňa 16.10.2020 a jeho doplnení predložila rozhodnutia súdov (ktoré mala k dispozícii), ktorými preukázala, že všetky zhromaždenia delegátov U. O., ako žalovaného 3/, ktoré predchádzali výpovedi z nájmu bytu boli súdmi vyhlásené za neplatné, práve z dôvodu, že boli zvolané predstaviteľom, ktorý nevie preukázať, že mu funkcia vznikla na základe platného uznesenia zo zhromaždenia delegátov U. O., pričom poukázala aj na množstvo aktuálnych konaní prebiehajúcich na súde prvej inštancie vo veci neplatnosti všetkých uznesení zhromaždenia delegátov žalovaného 3/. V tejto súvislosti zároveň poukázala na skutočnosť, že súd nevykonal ňou navrhnutý dôkaz v podobe výsluchu vedúceho kancelárie predstavenstva žalovaného 3/ v čase, keď došlo k prvému neplatnému uzneseniu, pričom išlo o dôležitý dôkaz, ktorý mal vplyv na výsledok sporu, čím bola vylúčená z realizácie procesného práva navrhovať dôkazy. Uviedla, že v konaní vo vzťahu k neexistencii výpovedného dôvodu uniesla bremeno tvrdenia, pričom žalovaní nepredložili dôkaz o opaku a ani účinne nepopreli jej tvrdenia. Práve z absolútne neplatnej výpovede sa následne odvíja celý nezákonný postup žalovaného 3/, pričom však súd ani následný úkon o jej vylúčení z členstva nepovažoval za absolútne neplatný, pričom bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu uniesla, preto záver súdu v bode 43. rozsudku je bez náležitého odôvodnenia a je ho potrebné považovať za nanajvyš arbitrárny. Uviedla, že preukázala, že medzi výpoveďou z nájmu a rozhodnutím o vylúčení je zjavná nezhoda a nesúlady, pričom žalovaný 3/ nepreukázal opak. Namietala, že súd sa s otázkou naplnenia vecného dôvodu na prijatie rozhodnutia o jej vylúčení z členstva nijako nezaoberal a poukázala na znenie bodu 42. rozsudku, kde chýba náležité odôvodnenie uvedeného záveru, čo má za následok nepreskúmateľnosť pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Taktiež uviedla, že nemôže byť na jej ťarchu, že žalobu o neplatnosť výpovede nepodala, nakoľko nejde o podmienku, ktorú by bola povinná splniť a uvedené

nemá vplyv na skutočnosť, že povinnosťou súdu bolo skúmať platnosť podanej výpovede v tomto konaní. Vo vzťahu k bodu 47. rozsudku uviedla, že nepodanie opravných prostriedkov nemení nič na tom, že je v dôsledku neplatných právnych úkonov, ktoré na seba nadväzovali, naďalej nájomníčkou a členkou žalovaného 3/. Z jej pohľadu je zarážajúce, že súd považuje konanie žalovaného 3/ za zákonné, a to aj napriek tomu, že ju chcel svojim konaním evidentne poškodiť. Zdôraznila, že bolo nevyhnutné vykonať dokazovanie vo vzťahu k preskúmaniu podmienok nadobudnutia členských práv žalovanými, ako aj odkúpenia bytu žalovanými 1/ a 2/, nakoľko ide o otázku zásadného významu pre konanie vo veci samej, pričom podľa jej názoru neboli dobromyseľnými. Ďalej poukázala na rozpor o výške nedoplatku uvedeného v zmluve o postúpení pohľadávky a vo výpovedi, pričom riadne spochybnila správnosť uvedených dôkazov, s čím sa súd nijako nevysporiadal. Pre zjavné rozpory medzi zmluvou o postúpení pohľadávky a zmluvou zo dňa 04.02.2010 bolo z jej pohľadu nevyhnutné vykonať dokazovanie, čo sa nestalo. Vo vzťahu splnenia podmienok na odkúpenie bytu za tzv. regulovanú cenu poukázala na uznesenie Ústavného súdu ako aj na príslušné ustanovenia zákona č. 182/1993 Z. z. a poukázala na skutočnosť, že žalovaní 1/ a 2/ predmetný byt nikdy dlhodobo neužívali, teda nie je naplnený účel uvedeného zákona. Ďalej opísala priebeh nadobudnutia bytu z ktorého je zrejmé, že jedine ona splnila podmienku odkúpenia bytu za tzv. regulovanú cenu a žiadny ďalší nájomca nemohol odkúpiť byt za tzv. regulovanú cenu, preto žalovaný 3/ nebol oprávnený previesť byt žalovaným 1/ a 2/ a už vôbec nie za regulovanú cenu. Záver súdu o nadbytočnosti sporu označila za formalistický, pričom jej jediným prípustným prostriedkom ochrany je práve podaná určovací žaloba. Navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznal jej voči žalovaným 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania. V ďalších podaniach žalobkyňa doplnila podané odvolanie tak, že predložila aktuálne rozsudky Krajského súdu v Prešove a Okresného súdu Poprad, ktorým bolo rozhodnuté, že uznesenia zo zhromaždenia delegátov žalovaného 3/ zo dňa 29.11.2007, 29.05.2008 a 27.05.2010 sú neplatné. Uviedla, že tieto nemohla bez svojej viny predložiť v konaní pred súdom prvej inštancie, ani v odvolacom konaní, preto ich predložila až uvedenými podaniami a navrhla, aby súd na nich v konaní prihliadol.

5. Žalovaný 3/ sa k podanému odvolaniu žalobkyne vyjadril tak, že s názorom žalobkyne nesúhlasí a má za to, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav. Uviedol, že je toho názoru, že v konaní bolo preukázané, že C. C. bol riadne zvolený do funkcie predsedu predstavenstva a v tomto poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Cob/54/2020 zo dňa 15.10.2020, preto tvrdenie žalobkyne nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, práve naopak táto skutočnosť bola v konaní riadne preukázaná. Ďalej uviedol, že tvrdenia žalobkyne o tom, že všetky uznesenia zo zhromaždenia delegátov, ktoré predchádzali výpovedi z nájmu zo dňa 23.04.2009 boli vyhlásené súdmi za neplatné, rovnako neboli preukázané. Uviedol, že okrem uznesení zo zhromaždenia delegátov zo dňa 27.04.2005, neboli vyhlásené za neplatné ani uznesenia z 30.11.2006 a z 29.05.2008. Za ďalšie preukázal, že uznesenia zo zhromaždenia delegátov zo dňa 28.05.2009 neboli vyhlásené za neplatné a konanie bolo zastavené. Taktiež uviedol, že žalobkyňa nepreukázala, aby plnomocenstvo pre T. M. E. bolo vyhotovené účelovo, ale preukázal, že plnomocenstvo existovalo a predložil odpoveď žalobkyne, v ktorej nie je žiadna zmienka o tom, že s výpoveďou nebola doručená žiadna plná moc. Navyše nepriloženie plnej moci by nespôsobovalo neplatnosť výpovede z nájmu. K nepreukázaniu existencie výpovedného dôvodu uviedol, že tvrdenia žalobkyne o tom, že sa nikdy nedostala do omeškania so splatením nájomného je v rozpore s vykonaným dokazovaním a aj vzhľadom a na skutočnosti, na ktoré poukazuje žalobkyňa. V prvom rade uviedol, že žalobkyňa a ani jej svedok nevedeli preukázať, že žalobkyňa platila za nájom a služby spojené s užívaním bytu. Skutočnosť, že žalobkyňa neplatila za nájom a služby spojené s užívaním bytu vyplýva aj zo samotných listinných dôkazov, ktoré predložila súdu, a to dohody o vzájomnom započítaní pohľadávok, zmluvy o prevzatí dlhu a uznaní záväzku. Navyše, v konaní preukázal, že T. M. M. nikdy nebol riaditeľom správy a ani jeho štatutárnym orgánom a svedok vedel, že koná s osobou, ktorá nie je oprávnená konať v jeho mene. K nepreukázaniu dôvodov na vylúčenie z členstva uviedol, že aj v tomto smere sú tvrdenia žalobkyne v rozpore s vykonaným dokazovaním, keďže bol naplnený dôvod vylúčenia z dôvodu, že člen družstva porušuje povinnosti tým, že nezaplatil nájomné alebo úhrady za plnenia poskytované s užívaním bytu za čas dlhší ako tri mesiace. Rozhodnutie o vylúčení z členstva nemusí byť obsahovo totožné s výpoveďou z nájmu družstevného bytu, podstatné je, že skutkovo je naplnený dôvod pre vylúčenie. Rovnako uviedol, že nebol naplnený dôvod vylúčenia z členstva pre absolútne neplatnú výpoveď z nájmu bytu. Poukázal na § 714 Občianskeho zákonníka, čo v konečnom dôsledku znamená, že zániku členstva v družstve nemusí vždy predchádzať výpoveď z nájmu družstevného, ale k zániku môže dôjsť nezávisle na tom, či bola alebo nebola členovi družstva daná výpoveď z nájmu, nakoľko stanovby družstva poznajú aj iné dôvody

vylúčenia z členstva v družstve. Keďže preukázal, že konali oprávnené osoby, a že tu boli naplnené ako výpovedné dôvody, tak aj dôvody na vylúčenie z členstva, preto ich považuje za platné úkony. Uviedol, že žalobkyňa nijako neobjasnila, aký vplyv má zmluva o postúpení pohľadávky vo vzťahu k výpovedi z nájmu družstevného bytu a vylúčeniu z členstva v družstve, keďže žalovaní sa stali členmi družstva nie na základe zmluvy o postúpení pohľadávky, ale podali prihlášku za člena družstva a predstavenstvo na svojom zasadnutí ich prijalo za členov, o čom predložili aj dôkazy. Z uvedeného dôvodu nie je zrejmé, prečo mal súd prvej inštancie skúmať prevod členských práv, nakoľko nedošlo k prevodu členských práv žalobkyne na žalovaných 1/ a 2/. Rovnako sa nestotožnil s názorom žalobkyne, že nemohli kúpiť byt za tzv. regulovanú cenu, nakoľko neboli na to splnené zákonné podmienky. Mal za to, že uznesenie ÚS SR nie je možné na danú vec aplikovať, nakoľko ho nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu činnosť a ide o jediné rozhodnutie za 25 rokov účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z., pričom bolo bežnou praxou aj na celom Slovensku, že dochádzalo k viacnásobným prevodom členských práv a povinností a následne k prevodu bytu do vlastníctva posledného člena. Ak by mal zákonodarca úmysel prevádzať byty za regulovanú cenu, ako to uvádza žalobkyňa určite, by na túto skutočnosť reagoval zmenou. Na základe uvedených skutočností v spojení s vykonaným dokazovaním je toho názoru, že rozsudok je vecne správny a navrhol ho potvrdiť.

6. Žalovaní 1/ a 2/ sa k podanému odvolaniu vyjadrili tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, keď dospel k záveru, že za žalovaného 3/ konali osoby na to oprávnené a právne úkony boli platnými právnymi úkonmi, pričom ku každému zo žalobných dôvodov podal vyčerpávajúce odôvodnenie. Uviedli, že pre úspech žalobkyne nestačí preukázať iba to, že za žalovaného 3/ konali osoby na to neoprávnené, ale je povinná preukázať súčasne aj to, že neboli dobromyseľnými nadobúdateľmi spornej nehnuteľnosti. Uviedli, že konali v dobrej viere v správnosť zapísaných údajov v katastri nehnuteľností, ako aj v Obchodnom registri a v otázke nadobudnutia vlastníckeho práva boli dobromyseľní, najmä s ohľadom na to, že nemohli vedieť o údajnej imperfektnosti právneho úkonu, ktorým nehnuteľnosť nadobudol ich právny predchodca. V otázke nadobudnutia vlastníckeho práva boli dobromyseľní, aj s ohľadom na to, že v čase uzavretia kúpnej zmluvy mali iba dve možnosti ako si overiť oprávnenosť predávajúceho na uzavretie tohto právneho úkonu, a to prostredníctvom Obchodného registra a katastra nehnuteľností, pričom v ich prospech svedčí aj princíp materiálnej publicity. Uviedli, že jednak splnili všetky podmienky na odkúpenie predmetného bytu a jednak pri uzatváraní zmluvy konali s dôverou v určitý, druhou stranou prezentovaný skutkový stav, ktorý bol navyše potvrdený údajmi z katastra nehnuteľností a Obchodného registra. Žiadali, aby odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne. V prípade, ak by odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobe vyhovie, žiadali, aby sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vypořiadal s otázkou ich dobromyseľnosti s poukazom na materiálno publicitu obchodného registra a katastra nehnuteľností.

7. Žalobkyňa sa k vyjadreniu žalovaného 3/ vyjadrila tak, že trvá na všetkých skutočnostiach, ktoré uviedla v odvolaní, pričom má za to, že skutočnosti uvedené žalovaným 3/ v doručenom vyjadrení nemajú žiadnu právnu relevanciu, nakoľko nijakým spôsobom nepreukazujú, že súd rozhodol vo veci vecne správne. Záver žalovaného 3/ o preukázaní riadneho zvolenia C. C. do funkcie predsedu predstavenstva považuje za svojvoľný. Uviedla, že preložila niekoľko súdnych rozhodnutí, z ktorých vyplýva, že všetky zhromaždenia delegátov U. O., ktoré predchádzali výpovedi z nájmu bytu, boli vyhlásené za neplatné, preto záver žalovaného 3/ nemôže obstáť. Uviedla, že zo žalovaným 3/ predloženého uznesenia nijako nevyplýva legitímnosť zvolenia do funkcie predsedu predstavenstva. Vo vzťahu k plnomocenstvu mala za to, že okolnosti daného prípadu nepochybne preukazujú, že ide o dôkaz, ktorý v čase výpovede z nájmu bytu reálne neexistoval a bol vyhotovený až následne. Nesúhlasila s tvrdením, že nepriloženie plnej moci nespôsobuje neplatnosť výpovede z nájmu, nakoľko výpoveď podpísaná osobami, ktoré neboli v danom čase oprávnené konať v mene žalovaného 3/ nemožno považovať za platný právny úkon. K výpovedným dôvodom uviedla, že sa do žiadneho omeškania s platením nájomného a úhrad za plnenia poskytované s užívaním bytu nedostala a súd vec nesprávne právne posúdil, keď nezohľadnil dôkazy, ktoré predložila. Zdôraznila, že sú to práve žalovaní, ktorí nepreukázali naplnenie výpovedného dôvodu, nepredložili dôkaz o opaku a ani účinne nepopreli jej tvrdenia. Uviedla, že v konaní nielen tvrdila, ale aj preukázala, že tak výpoveď z nájmu bytu, ako aj všetky úkony ktoré na ňu nadväzovali, nemali žiadny právny základ. Mala za to, že rozdielne vymedzenie obdobia, kedy bola údajne v omeškaní s platbami nájomného pôsobí nanajvýš zmätočne, nedôveryhodne a nemôže požívať právnu ochranu v podobe uznania jednotlivých právnych úkonov za platné. Taktiež namietala, že konajúci súd sa s otázkou naplnenia vecného dôvodu na prijatie

rozhodnutia o vylúčení z členstva nijako nezaoberal a v rozsudku tak chýba náležité odôvodnenie uvedeného záveru, čo má za následok nepreskúmateľnosť rozsudku pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Opakovane poukázala na uznesenie Krajského súdu v Prešove v kontexte ktorého bolo nevyhnutné vykonať dokazovanie vo vzťahu k preskúmaniu podmienok nadobudnutia členských práv žalovaným 3/ a následne žalovanými 1/ a 2/. Nesúhlasila s tvrdením, že na predmetný prípad nie je možné aplikovať uznesenie ÚS SR. V predmetnom prípade nie je sporné, kto prvý požiadal o odkúpenie predmetného bytu za regulovanú cenu v zmysle zákona č. 182/1993 Z. z.. Navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznal jej voči žalovaným 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania.

8. Žalovaný 3/ sa vyjadril tak, že zotrváva na jeho prvotnom vyjadrení, v ktorom uviedol všetky podstatné skutočnosti voči odvolaniu žalobkyne.

9. Žalovaní 1/ a 2/ sa vyjadrili tak, že z predložených rozsudkov nevyplýva, či nadobudli právoplatnosť, preto sa k nim nevyjadrujú. Okrem toho uviedli, že len ťažko môžu byť po 11 rokoch od uzavretia kúpnej zmluvy postihovaní jej neplatnosťou z dôvodu, že súd po 13 rokoch od jeho konania rozhodne o neplatnosti zhromaždenia delegátov, na ktorom nikdy neboli a s ktorým nemajú nič spoločné. Ten, kto konal s dôverou v údaje v obchodnom registri, nemôže utrpieť škodu v dôsledku nedostatku právomoci zapísanej osoby. Takáto vada zakladá vnútorné zodpovednostné vzťahy medzi spoločnosťou a konkrétnymi osobami. Nemôže mať účinky navonok. Uviedli, že podľa logiky žalobkyne by vydanie takého rozsudku spôsobilo neplatnosť všetkých právnych úkonov vykonaných družstvom od roku 2008 do súčasnosti, teda medzi iným aj prevody tisícok bytov do osobného vlastníctva. Poukázali na to, že v družstve nič nemajú, byť nadobudli v dobrej viere najprv ako členovia družstva, následne ako kupujúci. Ak by skutočne byť žalobkyne previedli neoprávnené osoby, má voči nim žalobkyňa postih v podobe nároku na náhradu škody, ten však v nijakom prípade nemôže smerovať voči nim.

10. Ďalšie vyjadrenia vo veci do rozhodnutia odvolacieho súdu podané neboli.

11. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania majú základné zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/, e/, f/ a h/ CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383, § 384 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli, na webovej stránke súdu a právnej zástupkyňi žalobkyne elektronicky minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne nie je možné priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok je v I. zamietavom výroku vecne správny, čím boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1, § 390 CSP). Iná situácia je pri výroku II. o trovách konania, kde sú splnené podmienky pre jeho zmenu (§ 388, § 390 CSP).

12. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

13. Odvolací súd tak v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietanými porušením práva na spravodlivý proces, inou vadou, nevykonaním navrhnutých dôkazov, nesprávnymi skutkovými zisteniami a nesprávnym právnym posúdením veci, teda to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (ku tomu pozri napr. Ústavný súd SR, sp. zn. II.ÚS 78/05).

14. Odvolací súd v ostatom svojom rozhodnutí v súdnej veci vyslovil právny názor, „že žalobkyňa na určovacích žiadostiach (že je členkou žalovaného 3/ a súčasne, že je jedinou nájomníčkou bytu z premetu sporu ako i na určení, že žalovaný 3/ je vlastníkom označeného bytu) naliehavý právny záujem má, lebo preukázala spornosť právneho vzťahu, ako aj jeho ohrozenia medzi stranami, pričom bez takéhoto určenia by jej postavenie bolo v otázke existencie jej vlastníckeho práva k spornému bytu neisté. Ak bude kladne rozhodnuté, že je naďalej členkou U. O. a nájomníčkou označeného bytu a súčasne, že žalovaný 3/ je naďalej vlastníkom tohto bytu, môže dôjsť na základe medzi nimi uzatvorenej zmluvy o prevode vlastníctva bytu z XX.XX.XXXX k úspešnému zápisu vlastníctva v prospech žalobkyne“.

15. Uvedený právny názor odvolací súd v tomto svojom rozhodnutí opúšťa, čo mu umožňuje i ustálená súdna prax najvyšších súdnych autorít: „V súvislosti s namietanou zmenou právneho názoru krajského súdu ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej pre odvolací súd nevyplýva z § 391 ods. 2 CSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. Odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže zmeniť. Potvrzuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým tento jeho skorší právny názor nerešpektoval (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. októbra 2007 vo veci sp. zn. 28 Cdo 3342/2007). Obdobne Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 3. mája 2007 vo veci sp. zn. 22 Cdo 1349/2006 uviedol, že aj keď zmena skoršieho, pre súd prvého stupňa záväzného právneho názoru odvolacieho súdu je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom...Opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť okrem iného ovplyvnenie praxe nižších súdov judikatúrou najvyššieho súdu alebo ústavného súdu (porovnaj III. ÚS 95/2020, III. ÚS 46/2013). Obdobne zo starších zdrojov, Občiansky súdny poriadok nemá ustanovenie, ktoré by vyslovovalo viazanosť súdu, ktorý pôvodný právny názor vyslovil, ak sa vec v dôsledku opravného prostriedku podaného proti ďalšiemu rozhodnutiu znova stane predmetom opravného konania (R 68/1971)“ (ku tomu pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 4 Cdo 44/2020, 4 Obdo 24/2020, 7 Cdo 21/2021 a Ústavný súd SR, sp. zn. I.ÚS 122/2022, III. ÚS 95/2020).

16. S poukazom na dátum podania, označenie i obsah žaloby, v danom prípade bola nesporne podaná určovacia žaloba v zmysle § 80 písm. c/ OSP, podľa ktorého návrhom na začatie konania možno uplatniť aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

17. Obdobne i od 01.07.2016 účinný CSP v § 137 umožňuje žalobou požadovať, aby sa rozhodlo okrem iného podľa písm. c/ o určení, či tu právo je alebo nie, ak je na tom naliehavý právny záujem. Naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

18. Z početnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu k ustanoveniu § 80 písm. c/ OSP (aktuálne § 137 písm. c/ CSP) vyplýva, že: I. Návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu. Takýto návrh sa uplatní najmä v prípade, keď určovací výrok je potrebný z hľadiska občianskoprávnej prevencie (predchádzania ďalším sporom), alebo v prípade, keď výrok o neplatnosti je potrebný v konaní pred iným orgánom právnej ochrany alebo pred orgánom, ktorému bola zverená časť právomoci inak patriacej súdom. Právny záujem musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom na začatie konania s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo právnej neistoty. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľa predpokladá posúdenie, či podaný určovací návrh je vhodným (správne zvoleným a prípustným) procesným nástrojom ochrany jeho práva alebo návrhom, ktorý spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie (k tomu vid' 4Cdo/136/2009). II. Právny záujem na určení je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia práva vyplýva (§ 80 písm. b) O.s.p.), nemá preventívna ochrana poskytovaná inak podľa ustanovenia § 80 písm. c) O.s.p. žiadny zmysel (k tomu vid'

R 17/1972). III. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (k tomu viď 5Cdo/31/2011 a obdobne aj 4Cdo/89/2007).

IV. Určovacia žaloba má spravidla preventívny charakter - jej účelom je poskytnúť ochranu práva žalobcu predovšetkým skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva (určovacia žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste žaloba o splnenie povinnosti (§ 80 písm. b) O.s.p.). V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti treba preto vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Uvedená zásada, že žalobca sa nemôže žalobou úspešne domáhať určenia právneho vzťahu alebo práva tam, kde sa môže domáhať splnenia povinnosti podľa § 80 písm. b) O.s.p., však neplatí vtedy, ak žalobca (napriek možnosti domáhať sa priamo splnenia povinnosti) preukáže, že má naliehavý právny záujem na určení určitého práva alebo právneho vzťahu; v takomto prípade treba jeho určovaciu žalobu považovať za procesne prípustnú. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy medzi účastníkmi sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie [k tomu viď 3Cdo/112/2004 (publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2006) a obdobne aj 4Cdo/49/2003 (publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 75/2003) a 3Cdo/53/2007].

V. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, keď sa nemožno domáhať priamo plnenia, tiež vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo navrhovateľa alebo ak by bez tohto určenia jeho právne postavenie bolo neisté. V tejto spojitosti si teda treba ujasniť, či a ako sa následne požadované určenie môže dotknúť právnych pomerov účastníkov (t.j. či môže založiť právne významný následok v týchto pomeroch). Určovacia žaloba bude zvyčajne prípustná vtedy, ak sa ňou odstraňuje spornosť vzťahu účastníkov a predchádza vzniku ďalších sporov, prípadne ak sa vytvára pevný základ právneho vzťahu medzi nimi (k tomu viď 1Cdo/26/2007).

VI. Judikatúra ustálila, že žalobca má právny záujem na žiadanom určení, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, ktorého je účastníkom, alebo ak by sa jeho právne postavenie bez takéhoto určenia stalo neistým. Cieľom určovacej žaloby je vydanie rozsudku, výrok ktorého odstraňuje žalobcovu neistotu určením, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je. Zákon pre procesnú prípustnosť určovacej žaloby teda predpokladá existenciu stavu neistoty žalobcu v tom, či ten-ktorý právny vzťah alebo právo je alebo nie je a zároveň tiež preukázanie, že uvedenú neistotu je možné odstrániť navrhovaným výrokom rozsudku. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla (k tomu viď 5Cdo/136/2007).

VII. Zásadne platí, že možnosť podania žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej, tento predpoklad však nemožno chápať všeobecne. Ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny pomer napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú - pri možnosti žaloby na plnenie - možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je určujúca žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie (k tomu viď 5Obdo/51/2011).

VIII. Žalobca síce mohol žalovať aj na splnenie povinnosti, v ktorom konaní súd otázku platnosti právnych úkonov mohol riešiť prejudiciálne,

ako to uvádza odvolací súd, dovolací súd je však toho názoru, že v danej veci pri posúdení existencie naliehavého právneho záujmu bolo potrebné skúmať, či určovacia žaloba (ne)vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie. Určovacia žaloba podaná žalobcom rieši medzi účastníkmi otázku samotnej (ne)existencie právneho vzťahu založeného zmluvou. Od rozhodnutia súdu o platnosti prejavov vôle žalovanej smerujúcich k odstúpeniu od zmluvy závisí, či právny vzťah účastníkov nezanikol a trvá aj naďalej (v prípade vyhovenia žalobe), alebo či došlo k zrušeniu zmluvy a teda k zániku zmluvného vzťahu (v prípade, že žalobe vyhovené nebude). Dovolací súd dospieva preto k záveru, že určovacia žaloba nepochybne vytvorí pevný právny základ pre právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou a môže sa ňou prípadne predísť aj ďalším sporom o splnenie povinnosti. V prípade vyhovenia žalobe možno totiž očakávať, že účastníci sa určovaciemu rozsudku dobrovoľne podrobia a dôsledky vyvodlia bez ďalšieho donucovania (k tomu viď 6Cdo/392/2013).

19. Z rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré síce nepredstavujú jeho rozhodovaciu prax vyplývajú aj tieto závery: I. Naliehavosť právneho záujmu je v tom smere, že navrhovateľ nemá možnosť domáhať sa ochrany svojich práv a oprávnených záujmov iným procesným spôsobom, a že existujúca rozpornosť právneho vzťahu medzi účastníkmi môže byť odstránená práve len podaným návrhom s petitom určovacím (viď 6Obo/232/2007). II. Taká interpretácia a aplikácia ustanovenia § 80 písm. c) O.s.p., ktorá vo svojich dôsledkoch znemožňuje poskytnutie súdnej ochrany postupom podľa tretej, resp. štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku v otázke patriacej do primárnej právomoci všeobecných súdov, je popretím samej podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava" v príslušnom gramatickom tvare) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj obdobného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd (k tomu viď predovšetkým II. ÚS 137/08). III. Vo veciach, kedy možno žalovať na plnenie, môže byť daný naliehavý právny záujem na určení, pokiaľ sa žalobou vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a tým sa potom zabráni prípadným ďalším žalobám na plnenie, prípadne vtedy, pokiaľ by sa žalobou na plnenie nemohol vyriešiť celý obsah sporného právneho vzťahu (k tomu viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Cdo/2349/99 a obdobne aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32Cdo/1002/2009). IV. Pre posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe podľa § 80 písm. c) O.s.p. je rozhodný právny záujem žalobcu a nie záujem žalovanej strany (k tomu viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1848/2000). V. Účelom určovacích žalôb podľa § 80 písm. c) O.s.p. je vyriešiť právny vzťah účastníkov, v rámci ktorého je potrebné naisto rozhodnúť, či určité právo existuje (k tomu viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/2938/2010). VI. Zmysel zákonnej požiadavky naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení je možné nájsť v chápaní určovacej žaloby ako prostriedku preventívnej právnej ochrany, ktorej účelom má byť vytvorenie pevného právneho základu pre právne vzťahy účastníkov sporu, odstránenie neistoty v postavení žalobcu a predídenie prípadným budúcim sporom. Pre posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu je významná i skutočnosť, či žalobcom nebola poskytnutá iná možnosť ochrany ich práv, ak výlučne žalovaná je aktívne legitimovaná na podanie žaloby na plnenie. Ústavný súd stanovil dve procesné kritéria, ktorých naplnenie vyzdvihuje intenzitu závažnosti veci nad rámec diskrečných oprávnení všeobecných súdov a signalizuje extrémnu úroveň vybočenia z tohto rámca. Prvým z nich je hmotnoprávny i procesný stav konkrétnej veci, za ktorého účastníkom neostáva nič iné, len aktivovať určovaciu žalobu ako „ultimum refugium“, teda posledné východisko obrany a následnej ochrany svojich práv. Druhým je potom situácia, kedy je účastník vystavený dlhotrvajúcej neistote z hľadiska ochrany svojich práv, resp. následkov, ktoré pre neho môže zmluva predstavovať (k tomu viď nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1440/14).

20. Podľa ustálenej judikatúry súdov Slovenskej republiky, súdov Českej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, dobromyseľnému nadobúdateľovi vlastníckeho práva musí byť v materiálnom právnom štáte poskytnutá súdna ochrana aj pred pôvodným (skutočným) vlastníkom.

21. Ako napríklad uviedol Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v uznesení sp. zn. 6 Cdo 71/2011 z 27. februára 2013, ochranu skutočného vlastníka, zaručovanú zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“, možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejme, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol (porovnaj tiež nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3314/11 z 2. októbra 2012). Dobrá viera musí byť pritom hodnotená veľmi prísne, pričom poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci

musí javiť ako spravodlivé. Poskytnutie tejto ochrany sa vo svojich dôsledkoch prejaví ako možnosť dobromyseľného nadobúdateľa pokračovať v oprávnenej držbe.

22. Ústavný súd Českej republiky, ktorého judikatúra je vzhľadom na historickú príbuznosť právnych poriadkov Českej republiky a Slovenskej republiky podnetná aj pri aplikácii a výklade práva súdmi Slovenskej republiky, vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky, v náleze sp. zn. II. ÚS 165/11 z 11. mája 2011 konštatoval, že z vývoja jeho judikatúry jednoznačne vyplýva rozširovanie ochrany osôb konajúcich v dobrej viere v prípade nadobudnutia nehnuteľnosti od nevlastníka. Ústavný súd Českej republiky pripomenul, že už v náleze sp. zn. II. ÚS 77/2000 z 23. januára 2001 zaujal stanovisko, podľa ktorého v prípade riadneho nadobudnutia vlastníckeho práva vyplýva nárok na jeho ochranu aj proti pôvodnému vlastníkovi za podmienky, že toto vecné právo bolo nadobudnuté v dobrej viere a bez rozporu s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka. Opačná interpretácia by podľa názoru ústavného súdu narušila celý koncept právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv. Ako ďalej ústavný súd uviedol, „osobe, ktorá urobila určitý právny úkon s dôverou v určitý, jej druhou stranou prezentovaný skutkový stav, navyše potvrdený údajom z verejnej, štátom vedenej evidencie, musí byť v materiálnom právnom štáte poskytnutá ochrana.“.

23. Rovnako aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorého judikatúra je právne záväzná pre všetky orgány verejnej moci Slovenskej republiky, celkom jednoznačne poskytuje súdnu ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi vlastníckeho práva aj pred pôvodným vlastníkom. Napríklad v rozsudku vo veci GLADYSHEVA v. Ruská federácia zo 6. decembra 2011 (sťažnosť č. 7097/10) Súd konštatoval porušenie práva sťažovateľky pokojne užívať svoj majetok garantovaný článkom 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tým, že jej bola odňatá nehnuteľnosť, ktorú nadobudla v dobrej viere od nevlastníka a prikázal Ruskej federácii obnoviť vlastnícke právo sťažovateľky k odňatej nehnuteľnosti a zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy a trovy konania. Súdnou ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi vlastníckeho práva Súd poskytol aj v mnohých iných svojich rozhodnutiach, napr. BEYELER v. Taliansko, rozsudok veľkého senátu z 28. mája 2002 (sťažnosť č. 33202/96), MOSKAL v. Poľsko, rozsudok z 15. septembra 2009 (sťažnosť č. 10373/05), ÖNERIYILDIZ v. Turecko, rozsudok z 30. novembra 2009 (sťažnosť č. 48939/99) či ŽÁKOVÁ v. Česká republika, rozsudok z 3. októbra 2013 (sťažnosť č. 2000/09). V prípade ŽÁKOVÁ v. Česká republika, obdobne ako v prípade GLADYSHEVA v. Ruská federácia (§ 79), Súd zdôraznil, že sťažovateľka, ktorá konala v dobrej viere, že je vlastníkom pozemkov, by nemala byť postihovaná za pochybenia správnych orgánov (§ 93).

24. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, v súlade s vyššie uvedenou ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pred ľudské práva a Ústavného súdu Českej republiky zaujal zásadný postoj v riešení otázky „nemo plus iuris“.

25. V uvedenom náleze ústavný súd okrem iného uviedol: „Aj keď Občiansky zákonník explicitne neupravuje všeobecný spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka iba na základe dobrej viery nadobúdateľa, s výnimkou vydržania nemožno bezvýnimčne tvrdiť - ako to konštatovali všeobecné súdy - že samotná absencia vlastníckeho práva prevodcu (dominum auctoris) povedie automaticky k neplatnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva. V tomto smere musí dôjsť aj k určitému posunu v doterajšej judikatúre ústavného súdu v riešení otázky „nemo plus iuris“ (I. ÚS 50/2010) o nové interpretačné závery či vývoj sociálnej reality najmä v zmysle zásadnej ochrany tej osoby, ktorá robila právny úkon s dôverou v určitý - jej druhou stranou prezentovaný skutkový stav. Navyše, ak bol potvrdený údajmi z verejnej štátom vedenej evidencie a najmä, keď ho potom aprobuje aj príslušný orgán verejnej moci [kataster nehnuteľností, súd a pod.].

26. Princíp dobrej viery chrániaci účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nikdy nemohol byť istým svojim vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu (porovnaj aj R 14/2009). Otázkou dobrej viery takého nadobúdateľa vlastníckeho práva sa tak všeobecné súdy musia vždy riadne zaoberať pri jeho spochybňovaní treťou osobou.

27. Ústavný súd z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany musí tak postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým

nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa (princíp dobrej viery, dôvery v akty štátu a právnej istoty v demokratickom právnom štáte) a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka (princíp *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*, t. j. nikto nemôže previesť na iného viac práv, než koľko sám má). Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv (čo platí aj pre tento prípad), treba prihliadnúť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má niest' nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.“

28. Ústavný súd v uvedenom náleze v súvislosti s ochranou princípu dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva tiež poukazuje na skutočnosť, že k rovnakým záverom došla aj naša predvojnová judikatúra či neskoršia jurisprudencia, ale aj zahraničná právna úprava (napr. v Taliansku, Poľskej republike či Rakúsku), „preto ústavný súd nevidí dôvod sa k nim opäť neprihlásiť a prevziať ich tak, že ak sťažovateľ pri nadobudnutí nehnuteľností evidovaných v katastri nehnuteľností konal v dobrej viere v konštitutívny akt štátu, mal by požívať ústavnú ochranu.“

29. Vo svojom náleze ústavný súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, predovšetkým na nález sp. zn. III. ÚS 247/14 z 28. januára 2016, v ktorom Ústavný súd Českej republiky zhrnul svoju doterajšiu judikatúru s jasným záverom o originárnom spôsobe nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom, ktorému treba poskytnúť ústavnoprávnu ochranu, ak odvodzoval svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností od právneho úkonu, ktorý by bol neskôr posúdený hoci aj absolútne neplatným. Nevyhnutným predpokladom pre tento originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva je dobrá viera nadobúdateľa, ktorú sú všeobecné súdy povinné dôsledne posúdiť s ohľadom na individuálne okolnosti každého prípadu. Potom už zistenie, že osoba bola v dobrej viere, zakladá poskytnutie ochrany jej vlastníckemu právu.

30. Uvedené právne závery Ústavný súd Slovenskej republiky konzistentne potvrdzuje aj vo svojich nasledujúcich rozhodnutiach v obdobných právnych veciach (napr. I. ÚS 151/2016, I. ÚS 460/2017, I. ÚS 92/2018).

31. V spore medzi pôvodným (skutočným) vlastníkom a dobromyseľným nadobúdateľom vlastníckeho práva prichádza do úvahy aj prípadná aplikácia všeobecne uznávanej právnej zásady „*vigilantibus iura scripta sunt*“. Ako v tejto súvislosti konštatoval napríklad Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5 Sžf 65/2011, podľa uvedenej právnej zásady, ktorá platila už v rímskom práve, „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod.

32. Hoci je v zmysle článku 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vlastnícke právo nepremiiteľné, plynutie času samozrejme má právny význam a môže viesť k oslabovaniu vlastníckeho práva, prípadne až k jeho zániku, a to nielen v súvislosti s aplikáciou inštitútu vydržania (§ 134 Občianskeho zákonníka), ale tiež pri originárnom nadobudnutí vlastníckeho práva v dobrej viere. Čím dlhší čas uplynie od nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom, tým má ústavnoprávna ochrana princípu právnej istoty *bona fide* vlastníka na pomyslenej miske váh „väčšiu váhu“ než má ochrana vlastníckeho práva pôvodného (skutočného) vlastníka.

33. Štát má pozitívny záväzok, aby bol jeho právny poriadok spoľahlivý. Ak niekto pri nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vychádza zo štátom stanovenej evidencie nehnuteľností, t. j. koná v dobrej viere v konštitutívny akt štátu, potom je štát povinný vlastníckemu právu tejto osoby poskytnúť primeranú právnu ochranu. V prípade pochybenia štátu v evidencii nehnuteľností má niest' zodpovednosť za škodu spôsobenú pôvodnému (skutočnému) vlastníkovi štát, nie dobromyseľný nadobúdateľ vlastníckeho práva. Súd by nemal svojím rozhodnutím v prospech pôvodného vlastníka vytvárať z dobromyseľného vlastníka ďalšieho poškodeného.

34. V naznačených súvislostiach bolo potom potrebné predovšetkým zamerať sa na otázku, či existujú v súdnej veci okolnosti, pre ktoré žalobkyňa nemohla reálne využiť jednoduchšie uplatniteľné právne prostriedky, alebo či jej nezostalo nič iné, než sa svojho práva domáhať určovacou žalobou. Z dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplýva, že formálne včasnému uplatneniu jej práv inými uplatniteľnými právnymi prostriedkami jej nebránila žiadna objektívna skutočnosť, bola to skôr zrejme iba jej subjektívna okolnosť, preto nemôže mať otvorenú cestu na uplatnenie určovacej žaloby; v takomto prípade skutočne musí prevážiť zásada „vigilantibus iura“ nad nedbanlivosťou a laxnosťou žalobkyne.

35. Je totiž nepochybné, že správne konanie o návrhu žalobkyne o povolenie vkladu vlastníckeho práva k predmetnému bytu bolo zastavené z dôvodu, že žalobkyňa na výzvu správneho orgánu svoj návrh v požadovanom rozsahu v stanovenej lehote nedoplnila - nepredložila súdne rozhodnutie o schválení právneho úkonu. Následne žalobkyňa v júni 2009 podala nový návrh o povolenie vkladu vlastníckeho práva k predmetnému bytu, hoci rozhodnutie, ktorým súd schválil právny úkon, pre absenciu ktorého bolo skoršie konanie zastavené, bolo vyhlásené už 16.12.2005. Správny orgán však jej návrh z júna 2009 zamietol s odôvodnením, že nebol podaný v trojročnej lehote od urobienia právneho úkonu. Proti tomuto rozhodnutiu správneho orgánu žalobkyňa nevyužila právne prostriedky na ochranu jej práv, ktoré jej zákon ponúkal v podobe riadneho opravného prostriedku a mimoriadneho opravného prostriedku, čo znamená, že dostatočne nedbala o svoje práva. Ak by bola tak učinila, mohla zvrátiť nepriaznivý stav, v ktorom sa ocitla. Navyše žalobkyňa nie je aktívne vecne legitimovaná na podanie tejto určovacej žaloby, ktorou sa domáha určenia vlastníckeho práva k predmetnému bytu v prospech žalovaného 3/, ktorý svoje právo tým, že ho previedol v prospech žalovaných 1/ a 2/ konajúcich v dobrej viere, popiera. Za danej situácie zvyšná časť žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že je členkou žalovaného 3/ a že je jedinou nájomníčkou predmetného bytu, nič nerieši, pretože cieľu, o ktorý žalobkyňa v konečnom dôsledku usiluje, už nemožno poskytnúť ochranu s poukazom na prioritu ochrany žalovaných 1/ a 2/, ktorí konali v dobrej viere. Totiž žalovaný 3/ dal žalobkyni výpoveď z nájmu bytu v apríli 2009, z členstva ju vylúčil v októbri 2009 a vlastnícke právo k predmetnému bytu previedol v prospech žalovaných 1/ a 2/ v roku 2010. V máji 2010 podali žalovaní 1/ a 2/ voči žalobkyni žalobu o vypratanie predmetného bytu. Žalobkyňa však žalobu v tu súdnej veci podala až v máji 2016. Pôvodne sa ňou voči žalovaným 1/ a 2/ domáhala určenia vlastníckeho práva k predmetnému bytu v jej prospech, pričom až začiatkom roka 2018 ju zmenila v nateraz prejednávané znenie už aj vo vzťahu k žalovanému 3/, čo opäť len podčiarkuje, že len bdelým, nie spiacim, patrí právo. Ak by sa ohľadom svojho členského a nájomného práva bránila žalobkyňa voči žalovanému 3/ skôr, nemusela nastať situácia, keď súd uprednostnil ochranu vlastníckeho práva žalovaných 1/ a 2/ na úkor členského a nájomného práva žalobkyne. V tejto situácii na strane žalobkyne je potom zjavná absencia legitímneho očakávania, v dôsledku čoho nemohla byť naplnená preventívna funkcia jej žaloby podľa § 80 písm. c/ OSP (aktuálne § 137 písm. c/ CSP), a teda nie je daná ani naliehavosť právneho záujmu na jej podaní, o to viac, že žalovaným 1/ a 2/, ktorí vychádzali pri nadobudnutí svojho vlastníckeho práva zo štátom stanovenej evidencie jednak v katastri nehnuteľností (vo vzťahu k prevodcovi - žalovanému 3/) a jednak v obchodnom registri (vo vzťahu k štatutárom prevodcu - žalovaného 3/), je potrebné poskytnúť vyššiu mieru ochrany ich vlastníctva pred, v tomto spore iba domnelou, vlastníčkou.

36. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností, teoretických východísk, konštantnej judikatúry a právnych argumentov dospel odvolací súd k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v I. zamietavom výroku je vecne správny a je ho potrebné postupom podľa § 387 ods. 1 a § 390 CSP potvrdiť. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam. Preto na ďalšiu argumentáciu žalobkyne, zachádzajúcu do nadbytočných podrobností, nespôsobilú už privodiť zmenu názoru odvolacieho súdu, nepovažoval odvolací súd reagovať špecifickou odpoveďou.

37. Pokiaľ ide o výrok II. o trovách konania. Súd prvej inštancie na prejednávaný prípad aplikoval ust. § 257 CSP a procesným stranám náhradu trov konania nepriznal. V dôvodoch svojho rozhodnutie k výroku o trovách konania uviedol, že v danej veci existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, za ktoré považoval predovšetkým pomery, ktoré existovali na strane žalovaného v 3/, predovšetkým komplikovaná situácia posúdenia správnosti oprávnenosti subjektov, ktoré konali za U. O., konflikty, ktoré vznikali medzi jednotlivými skupinami, ktoré preukazovali svoju oprávnenosť konať za družstvo. Uviedol, že z jeho činnosti známe, že prebiehalo a prebieha množstvo súdnych sporov, ktoré sa dotýkajú legitímnosti jednotlivých subjektov U. O., teda na strane U. O. spočíva príčina vzniknutého stavu. Mal za to, že priznaním trov konania úspešným stranám by došlo k neprimeranej tvrdosti na strane žalobkyne.

Vzhľadom na povahu a okolnosti tohto sporu a osobné pomery žalobkyne považoval za dôvodné aplikovať § 257 CSP. Mal za to, že nepriznaním trov konania nezasiahol nepriaznivo do majetkovej sféry žalovaných.

38. Právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa totižto spravuje zásadou úspechu v spore. Jediná možnosť prelomenia zásady úspechu pri rozhodovaní o trovách konania je vyjadrená v § 257 CSP, pričom už vo formulácii predmetného ustanovenia je *expressis verbis* vyjadrená požiadavka výnimočnosti jeho aplikácie v nadväznosti na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa. Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojim zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedat' osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (pozri napr. R 34/1982). Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok: dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax, dnes už ustálenú (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 MCdo 17/2009, 5 Cdo 67/2010 či 3 MCdo 46/2012), podľa ktorej nemožno § 257 CSP považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľe), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej spore neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradit' trovy konania výnimočne prihliadnuť. Túto normu preto nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľná kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú, a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR, III. ÚS 292/07, či I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nálezy Ústavného súdu ČR, III. ÚS 727/2000). Ustanovenie § 257 CSP neslúži na zmiernovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami (pozri nálezy Ústavného súdu ČR, I. ÚS 2862/07). K aplikácii ustanovenia § 257 dochádza aj z aspektov sociálnych. Okolnosti hodné osobitného zreteľa sa v takýchto prípadoch môžu vyskytnúť v akomkoľvek sporovom konaní. Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa súd prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu (teda nielen tej strany, ktorú by podľa všeobecných ustanovení zaťažovala povinnosť nahradit' trovy konania, ale aj tej strany, ktorej majetková sféra by bola výnimočným nepriznaním náhrady trov dotknutá) a všímať si aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní (pozri R24/1964). Dôvodom spočívajúcim v pomeroch strán je napríklad skutočnosť, že sa strana, ktorá nemala úspech vo veci, ocitne v takej závažnej sociálnej alebo majetkovej situácii, ktorá predstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa. Je však nutné prihliadnuť aj na pomery druhej strany sporu. Iba konštatovanie, že rozhodnutie o výnimočnom nepriznaní práva na náhradu trov konania nezasiahne nepriaznivo do majetkovej sféry úspešnej strany bez toho, aby sa súd majetkovou sférou tejto strany akokoľvek zaoberal, je neprípustné a takýto postup možno z hľadiska súdu hodnotiť ako svojvoľný. Použitie § 257 CSP neodôvodňuje ani fakt, že strana nie solventná, alebo, že zárobková a majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u jej protistrany. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok.

39. Odvolací súd má vzhľadom na vyššie popísané za to, že dôvody uvádzané súdom prvej inštancie, nie sú dôvodmi, ktoré by umožňovali prijať záver o možnosti aplikácie ust. § 257 CSP na prejednávanú vec.

40. Naopak má odvolací súd za to, že je potrebné vychádzať zo zásady úspechu v spore. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. O plný úspech žalobcu vo veci ide vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, t.j. ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Strana, ktorá mala plný úspech vo veci, má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov proti strane, ktorá vo veci úspech nemala. V sporových konaniach sa ohľadom náhrady trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu, t.j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane.

41. Žaloba bola zamietnutá v celom rozsahu a odvolanie žalobkyne úspešné nebolo. Odvolanie žalovaných 1/ a /2 proti výroku o trovách konania úspešné bolo.

42. S poukazom na vyššie uvedené potom odvolací súd postupom podľa § 388, § 390, § 255 ods.1 a § 262 ods. 1 CSP rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. o trovách konania zmenil tak, že plne úspešnej žalovanej strane v prvoinštančnom konaní priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania proti neúspešnej žalujúcej strane. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP). Ako už bolo vyššie uvedené odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 CSP.

43. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania potom odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že plne úspešnej žalovanej strane v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnej žalujúcej strane. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP). Ako už bolo vyššie uvedené odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 CSP.

44. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).